

Gemeente van Jezus Christus,

God is trouw. Daar begonnen we deze dienst mee, met woorden uit Psalm 33:

*Oprecht is het woord van de Heer,
alles wat hij doet is betrouwbaar.
Hij heeft recht en gerechtigheid lief,
van de trouw van de Heer is de aarde vervuld.*

'Trouw zijn': daarover gaat het vandaag op deze startzondag. Een prachtig thema om een nieuw werkjaar mee te beginnen. Want zonder trouw, zonder mensen die volharden in het geloof, die volhouden en zich blijven inzetten, houdt de kerk geen stand. Maar eerlijk gezegd lijkt trouw wel haaks te staan op de huidige tijdsgeest. Meer en meer leven mensen langs elkaar heen, haastig en teruggeworpen op zichzelf. De ontwikkelingen gaan snel, en alles is steeds in beweging. Zullen er over twintig jaar nog mensen zijn, die kunnen zeggen dat ze hun hele leven voor dezelfde werkgever hebben gewerkt? Of mensen die meer dan 50 jaar samenbleven, in trouw, in lief en leed?

In beweging blijven is het adagium van deze tijd, jezelf blijven ontwikkelen, en niet te lang stil blijven staan. Doorgroeien door van functie naar functie te gaan. Je hoort het de laatste tijd steeds vaker: hoe verenigingen ophouden te bestaan omdat mensen zich niet meer binden voor lange tijd en vrijwilligerswerk al lang geen vanzelfsprekendheid meer is. Dat heeft met het individualisme te maken in onze samenleving, en de grote nadruk op zelfredzaamheid en zelfontplooiing. Maar ook met die coronatijd, die nog eens versterkt heeft dat mensen teruggeplooid werden op zichzelf. Eén van de grote uitdagingen van deze tijd is de vraag naar verbondenheid, naar gemeenschap tussen mensen. Want steeds meer mensen snakken naar echt contact, naar een luisterend oor, een blijk van betrokkenheid.

En juist daarin ligt misschien wel de kracht van een kleine geloofsgemeenschap als de onze. Kerken kunnen in de drukte van deze stad een oase zijn van rust en vrede, een plaats waar je deelgenoot wordt van een levend lichaam van mensen. Zodra je binnenkomt in de ruimte van de kerk, wandel je een andere werkelijkheid tegemoet. Daar kom je in contact met een ander perspectief, een andere kijk op wat belangrijk is en er echt toe doet. Hier is het niet belangrijk wat je presteert of welke positie je hebt. Hier gaat het om Christus: om zijn liefde, zijn trouw tot in de dood, het brood dat hij deelde. In Hem zijn wij verbonden als broeders en als zusters, en worden wij opgebouwd tot een levende kerk.

Ik zei het al: in onze moderne samenleving wordt sterk aangemoedigd om niet stil te staan, maar steeds in beweging te blijven. Om te blijven zoeken naar nieuwe doelen en mogelijkheden. In de Bijbelteksten van deze zondag gaat het ook om beweging, om op weg gaan. Maar daarbij gaat het niet om een perspectief van succes, maar om gehoorzaam en trouw de weg te gaan die God ons wijst.

Trouw is ook een vrucht van de Geest. De zevende vrucht. "Want de vrucht van de Geest is liefde, vreugde en vrede, geduld, vriendelijkheid en goedheid, geloof, zachtmoedigheid en zelfbeheersing" (Gal 5:22). We komen vandaag aan bij een nieuwe

fase in deze reis door de Bijbel. In deze prekenreeks dachten we al na over liefde, vreugde en vrede – drie kwaliteiten die in de eerste plaats te maken hebben met onze relatie met God. En dan volgden geduld, vriendelijkheid en vorige week goedheid. Drie waarden die vooral iets zeggen over onze relatie met onze naasten, over hoe wij omgaan met elkaar. En vandaag denken we na over geloof... en daarna volgen nog zachtmoedigheid en zelfbeheersing. We zullen zien dat deze drie vooral gaan over de relatie met onszelf.

In Galaten 5 komen we het Griekse woord *'pistis'* tegen. Dat wordt vaak vertaald met geloof, maar kan ook trouw of betrouwbaarheid betekenen. We zijn vaak geneigd om geloof in de eerste plaats te verbinden met geloofsinhoud, met datgene wat we geloven. Dat je gelooft dat God de Schepper is van hemel en aarde, en dat Jezus zijn Zoon is. Tijdens elke avondmaalsviering zingen we die belijdenis met elkaar uit. Een prachtige definitie van geloof komen we tegen aan het begin van Hebréeën 11: "Het geloof legt de grondslag voor alles waarop we hopen, het overtuigt ons van de waarheid van wat we niet zien".

In de Griekse tekst staat een woord dat 'zekerheid' of 'onderpand' betekent (*hupostasis*). Heel mooi vertaalt de Statenvertaling met 'vaste grond'. Denk daarbij eens aan Thomas, die moest leren om te geloven, zonder te zien. Het gaat hier over geloofszekerheid. Je leert in de kerk over Jezus, over de opstanding en het leven, de omkering van alle dingen. Gaandeweg leer je om die woorden van de Bijbel eigen te maken. Niet alleen je hoofd, maar ook je hart gaat meedoen. Je kunt het misschien vergelijken met een pelgrim die over een berglandschap uitkijkt. Achter de bergen ligt zijn bestemming die hij nu nog niet kan zien. Maar hij weet waarnaar hij op weg is. Die zekerheid drijft hem voort, en bij elke stap groeit de hoop. Zo is het ook met geloof. Geloofszekerheid komt geleidelijk tot bloei in mensen, totdat het op een dag vrucht draagt en geloof de grond wordt van je bestaan: een fundament dat je staande houdt in weer en wind. Vaste grond onder je voeten.

Maar er bestaat ook die andere, hele praktische kant van geloof. Wanneer geloof je in iemands woorden? Wanneer zeg je: ik geloof in hem of haar? Ik denk dat we dat zeggen als iemand geloofwaardig is, wanneer je merkt dat het geen holle, lege woorden zijn. Wanneer iemand spreekt met overtuigingskracht. We geloven ook in mensen als we weten dat ze betrouwbaar zijn en integer. Dat ze ook doen wat ze zeggen. Als we het nu hebben over geloof als vrucht van de Geest dan gaat het over een levenshouding. Dan hebben we het over de heilige Geest die in mensen aan het werk is. Dan gaat het over trouw zijn, en vertrouwen uitstralen, om integer zijn en oprechtheid.

Wanneer je geloof sterker wordt, en je groeit in geloofszekerheid, dan is ook dat het werk van de Geest. Er steeds meer van overtuigd raken met heel je hart en met heel je ziel dat God met je is, en je omgeeft met zijn liefde en genade. Dat Hij de rots is waarop je bouwen kunt. Maar er kunnen ook momenten zijn dat het begint te knagen, dat alles waar je van overtuigd was je bij de handen afbreekt. Twijfels en vragen die zich vastzetten in je hart. We zijn soms zwak en vluchten in eigen verzinsels. Je kunt je geloof ook verliezen. En juist op die momenten wanneer we het allemaal niet weten,

is het beste dat je kunt doen maar gewoon op weg gaan. Gaan op die weg die God ons wijst, ook al weet je niet waar je uit zult komen.

En daarbij kunnen mensen met een sterk geloof je helpen. Misschien zijn er mensen die in hun geloof een voorbeeld voor je waren. Je ouders misschien, een opa of oma. Hebreëën 11 bestaat een lange lijst van geloofsvoorbeelden, van mensen 'uit vroeger tijden' die 'om hun geloof werden geprezen' (vers 2). Elke paragraaf begint met hetzelfde refrein: 'door het geloof' of soms ook 'vanwege' of 'zonder het geloof'. Maar nog beter is het om hier te lezen: 'door hun trouw'. Want het gaat steeds om mensen die veel van zichzelf gaven, die iets opofferden. Geloof is niet alleen iets van het hoofd. Het gaat om een levenshouding, om inzet, geduld, volharding.

Abel wordt genoemd omdat hij het beste offer uitkoos om aan God te wijden. Dat zegt iets over zijn dankbaarheid en eerbied voor God. Daarna komt Henoch voorbij, in wie God vreugde vond. Stokoud wordt hij, wel 365 jaar volgens de Bijbel. Ik moet er niet aan denken om zo oud te worden. Maar dat is Bijbelse taal om uitdrukking te geven aan een lang en vervuld leven. "Zonder geloof", zo lezen we in vers 6, "is het onmogelijk God vreugde te geven... wie hem zoekt zal door hem worden beloond". Een leven lang van uitdrukkelijk zoeken naar God. Tot in lengte van dagen leeft hij met de Heer. Daar heeft God vreugde in! En dan wordt Noach genoemd in vers 7. Noach staat niet bekend om zijn grote kennis. Hij gehoorzaamde God door een ark te bouwen zodat de geschiedenis van de mens verder kon gaan. En dan gaat het over Abraham, de oervader van het geloof. Abraham over wie we ook lezen uit Genesis.

Ook bij Abraham laat de Hebreëënbrief het woord 'gehoorzaamheid' vallen. Dat lezen we in vers 8. Abraham ging gehoorzaam op weg "naar een plaats die hij in bezit zou krijgen, zonder te weten waarheen". Dat is nogal wat. Alleen met een belofte op zak op weg gaan naar een land dat je nog niet bezit. Hij hoorde Gods stem en hij ging.

Gelovig op weg gaan, gaat met vallen en met opstaan. Dat blijkt wel uit Genesis 15. Abraham is op weg gegaan van Haran, een stad in het zuidoosten van Turkije, naar Kanaän. 'Ik zal je zegenen en tot een groot volk maken' (Gen 12:2), waren de woorden van God. Maar ondertussen gebeurt er van alles. Wanneer Abraham hoort dat zijn neef Lot wordt aangevallen door de koningen van Sodom en Gomorra (Gen 14), trekt hij met een handjevol mannen ten strijde. Ze redden het, en bevrijden Lot. Van de oorlogsbuit die is veroverd, wil Abraham niets hebben. Onderweg naar huis, ontmoet hij Melchizedek, de koning van Salem, die hem de zegen van de Heer geeft.

En zo keert Abraham terug naar huis: met lege handen en zonder oorlogsbuit, maar met de zegen van de Heer in zijn hart. Maar als Abraham weer thuis is, en het nacht wordt, merkt hij hoeveel onrust er is in zijn leven. De dankbaarheid om Lot die weer veilig is, maakt plaats voor vragen en twijfels. Want er is één open wond in zijn leven: hij en zijn vrouw zijn al oud, en hebben geen kinderen gekregen. Het doet zo'n pijn. Al die dromen en verwachtingen die uitbleven. Abraham verliest de hoop en het vertrouwen. Hij is het wachten moe. In die nacht grijpt die open zenuw hem gruwelijk naar de keel.

Maar terwijl Abraham daar ligt te woelen, spreekt God tot hem in een visioen, een nachtelijk gezicht. Wat God zegt is zo troostend, en laat zien dat God weet heeft van zijn diepste angsten. 'Wees niet bang, ik zelf zal jou als een schild beschermen' (Gen 15:1). Wees niet bang! Die woorden zouden keer op keer weer klinken, die belofte. Dat God hem nabij zal zijn en hem bevrijdt van belagers. Dat hij hem omgeeft van voren en van achteren, als een beschermend schild.

Maar Abraham hoort niet wat God zegt. Het heeft allemaal geen zin. Hij zal kinderloos sterven en zijn dienaar zal zijn bezittingen erven. God spreekt voor een tweede keer tot Abraham: "niet jouw dienaar zal je bezittingen erven, maar een kind dat jijzelf zult verwekken". Een kind uit hem geboren. In vers 5 lezen we dat God hem naar buiten leidde. Wanneer wij niet meer geloven kunnen, komt God ons ongeloof te hulp. Hij sleurt hem over de drempel, lokt hem uit zijn tent. Abraham moet naar de hemel kijken en de sterren tellen.

En dan is daar die omkering van het hart. Wanneer Abraham naar de hemel kijkt, naar uitspannel, en daar het adembenemend mooie en indrukwekkende sterrenstelsel ziet, zo ontelbaar veel, ervaart hij weer iets van Gods glorie, de scheppingsmacht van de Enige. Nu dringt Gods belofte door tot in het diepst van zijn wezen: 'zo zal het zijn met jouw nakomelingen' (Gen 15:5). En dan staat er in vers 6 dat Abraham 'geloofde'. In het Hebreeuws klinkt dat als *'emin*. Daar komt ook 'amen' vandaan. Abraham leert te beamen wat God zegt en zich daaraan toe te vertrouwen. Het zal zo zijn. De zekerheid dat God trouw is in wat hij belooft, ontkiemt nu in hem. Hij leert weer te vertrouwen.

Hier zien we dat geloof een geschenk is. Het groeit in ons, juist wanneer twijfels ons overvallen, juist wanneer we niet meer weten hoe we verder moeten. Geloof groeit in aanvechtingen, geloof groeit vanuit pijn en teleurstellingen. Iemand die dat aan den lijve ondervonden heeft is Petrus. Petrus die overmand door angst en twijfels, tot drie keer toe gezegd heeft dat hij de Heer niet kende. Na het drama van de kruisiging wacht Petrus een lange weg: om zijn geloof weer te hervinden; het geloof in Jezus, maar ook het geloof in zichzelf. Als geen ander heeft Petrus geleerd dat geloof verrijkt wordt en groeit wanneer het samengaat met kennis, met wijsheid, inzet en zorg voor de ander. In de tweede brief van Petrus lezen we in het eerste hoofdstuk deze woorden:

Span daarom al uw krachten in om uw geloof te verrijken met deugdzaamheid, uw deugdzaamheid met kennis, uw kennis met zelfbeheersing, uw zelfbeheersing met volharding, uw volharding met vroomheid, uw vroomheid met liefde voor uw broeders en zusters, en uw liefde voor uw broeders en zusters met liefde voor allen. Als u deze eigenschappen in overvloed bezit, is uw kennis van onze Heer Jezus Christus niet nutteloos maar vruchtbaar.

2 Petrus 1:5-8

Een ketting met zeven waarden, waarvan geloof slechts het begin is. Geloof groeit wanneer ze verrijkt wordt met andere waarden. Je bent dus met je geloof bezig als je bezig bent met kennis, als je je verwonderen laat door de rijke wijsheid van de Bijbel. Geloof groeit ook door volharding, om dwars door twijfels en angsten heen vol te houden. Vroomheid: ook dat is zo belangrijk. Je geloof groeit door God te zoeken in

gebed en psalmgezang. Geloof groeit ook door te doen, in het contact met de mensen om je heen. In liefde voor de ander en in deugdzaamheid. In zelfbeheersing, in geduld met jezelf en met anderen. Laat je geloof dus verrijken, door je in te zetten. Of het nu gaat om kennis, om naastenliefde of de verdieping door het gebed. Ieder van ons mag op zijn of haar eigen manier groeien in geloof. Want zo worden wij kinderen van God, zo wordt de kerk een levend lichaam.

Wij mogen straks het heilig Avondmaal met elkaar vieren en delen straks brood en wijn met elkaar. Brood en beker, en de gedachtenis aan Hem, mag ons vandaag voeden en sterken in ons geloof dat Hij met ons is. Zijn geloof in ons dat zo groot was dat hij zijn leven heeft gegeven. Hij die tot in de dood trouw bleef aan de Vader. Moge die trouw ook onze harten sterken, om samen zijn gemeente te zijn. Vandaag en alle dagen die ons geschonken zijn.

Geloofd zij de Heer. Want eeuwig duurt zijn trouw!

Amen.